

NEDOSTATEK

*protiprávnosti [Ppč] a trestnosti činu [Trč]
(**vyloučená** nebo **zaniklá** Ppč, Trč a trestní
odpovědnost [TO])*

NEDOSTATEK

*trestních sankcí
(**vyloučení** nebo **zánik** trestu, ochranného opatření
a opatření ukládaného mladistvým)*

„ODVRÁCENÁ STRANA“
trestní odpovědnosti

(základy TO - vina a právní následky základů TO - trest)

čl. 2 LPS

Každý může činit, co není zákonem **zakázáno**, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

§ 13

Trestným činem je **protiprávní** čin, který trestní zákon označuje za **trestný** a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

Protiprávnost činu:

- znamená rozpor činu pachatele s právem z hlediska **celého právního řádu**
- takový čin je nedovolený, **zakázaný**, *protože společensky škodlivý* (čl. 2 LPS)
- v dikci TrZ se Ppč vyjadřuje: „neoprávněně“, „bez povolení“, „jinak než způsobem přípustným podle zákona“ ...
- Ppč plyne i z TrZ-em *dovolanych* (§ 248 „jiný právní předpis o nekalé soutěži“) i *nedovolanych* mimotrestních právních předpisů (§ 205 „cizí věc“)

Trestnost činu:

- znamená jeho **trestní** protiprávnost, ve smyslu trestního práva hmotného
- takový čin jako **trestný** je **zakázaný**, *protože natolik společensky škodlivý* (§ 12/2), že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného (mimotrestního) právního předpisu, **trestnost** zahrnuje i možnost postihu pachatele **trestní sankcí**

Společenská škodlivost a protiprávnost podmiňuje trestnost

Ne každý společensky škodlivý a protiprávní čin je zároveň trestný (přestupek)

ZÁKLADY TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

„VÁHY spravedlnosti ...“

VINA

zaviněné naplnění znaků *subjektu, objektu a objektivní stránky*,
uvedených v zákonné skutkové podstatě činu soudně trestného

ČIN SOUDNĚ TRESTNÝ

trestný čin

-(*dospělého* - § 13/1, § 12, § 14 TrZ – bipartice: přečiny, zločiny)

provinění

-(*mladistvého* - § 6/1 – ZSM monopartice)

PRÁVNÍ NÁSLEDKY ZÁKLADŮ TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

„MEČ dopadající spravedlnosti ...“

TRESTNÍ SANKCE

ukládáné *dospělému*

TRESTY, OCHRANNÁ OPATŘENÍ

(§ 36 a n. TrZ, § 96 a n. TrZ)

právní následek **TRESTNÉHO ČINU**

neztotožňovat s „následkem“ – znakem objektivní stránky trestného činu

OPATŘENÍ

ukládáná *mladistvému*

VÝCHOVNÁ, OCHRANNÁ, TRESTNÍ

(§ 9 a n. ZSM)

právní následek **PROVINĚNÍ**

neztotožňovat s „následkem“ – znakem objektivní stránky provinění

NEDOSTATEK Ppč, Trč a tím i TO

Trestní odpovědnost **VYLOUČENÁ**

okolnosti trestní odpovědnost vylučující existují V DOBĚ spáchání činu a působí *ex Tunc* (od „Tehdy“)

- krajní nouze (§ 28 TrZ)
- nutná obrana (§ 29 TrZ)
- svolení poškozeného (§ 30 TrZ)
- přípustné riziko (§ 31 TrZ)
- oprávněné použití zbraně (§ 32 TrZ) a další okolnosti v zákoně nevedené (např. výkon práva a plnění povinnosti, lékařský zákrok aj.)

Trestní odpovědnost **ZANIKLÁ**

okolnosti způsobující zánik trestnosti činu nastávají až PO spáchání činu a působí *ex Nunc* (od „Nynějška“)

- účinná lítost (obecná § 33 a zvláštní případy /§ 197, § 242, § 362 TrZ, § 7 ZSM)
- promlčení trestní odpovědnosti / trestnosti (§ 34, § 35 TrZ, § 8 ZSM)

VYLOUČENOU A **ZANIKLOU** TRESTNÍ ODPOVĚDNOST JE NUTNO **ODLIŠOVAT**, i když mají mnoho společného
Např.: „TO“ návodce k § 29 TrZ **x** TO návodce k § 196 (aniž byly splněny podmínky § 24 odst. 3) a zánik TO jen u hlavního pachatele podle § 197 TrZ

JEDNY I DRUHÉ OKOLNOSTI NASTÁVAJÍ **PŘED pravomocným ROZHODNUTÍM o činu soudně trestném (trestném činu, provinění)**

NEDOSTATEK TRESTU, TRESTNÍHO OPATŘENÍ

trest a trestní opatření **VYLOUČENÉ**

v důsledku nedostatku trestnosti činu, tj. jeho trestnosti vyloučené i zaniklé

trest a trestní opatření **ZANIKLÉ** bez ohledu na existující trestnost činu

zánik *práva státu na výkon trestu, trestních opatření*

- promlčení jejich výkonu (§ 94 TrZ, § 34 ZSM)
- agraciace (l. 62/ g Úst), tj. prominutí, zmírnění trestu prezidentem
- upuštění od výkonu trestu § 327-OS, 340a-OPP, 344-PT, 350h-Vyh TrŘ (§ 80/3 TrZ)
- výkon/vykonané tresty, trestní opatření, Hl. XXI. TrŘ, § 74 a násl. ZSM
- smrt odsouzeného

zánik *negativních důsledků odsouzení pro odsouzeného*

- **OSVĚDČENÍ skutečné** § 83/1 TrZ (se osvědčil), osvědčení *fiktivní* § 83/3 (má se za to, že se osvědčil)
  - = fikce **neodsouzení** § 83/4 TrZ (...jakoby nebyl odsouzen)
- uvedené platí pro podmíněné odsouzení k OS, pro upuštění od potrestání
- **JINÝ** režim platí pro podmíněné propuštění z OS, podmíněné upuštění od ZČ, ZP, ZVstSKaJSA: osvědčení § 91/1 TrZ (se osvědčil) = fikce **vykonání trestu** § 91/2, 3 TrZ (má se za to, že trest byl vykonán dnem ...)
- **ZAHLAZENÍ** odsouzení (ex **decreto** § 105, § 106, ex **lege** § 65/4-OPP TrZ, **rehabilitace** čl. 62/ g Úst, § 35 ZSM)
  - = fikce **neodsouzení** (...jakoby nebyl odsouzen)
- **opis** *Rej.Trestů* obsahuje **zahlazená** a **nezahlazená** odsouzení; **výpis** z *Rej.Trestů* obsahuje jen **nezahlazená** odsouzení, popř. „0“

DŮVODY ZÁNIKU TRESTU, TRESTNÍHO OPATŘENÍ NASTÁVAJÍ **PO** pravomocném ROZHODNUTÍ o činu soudně trestném (trestném činu, provinění)

NEDOSTATEK OCHRANNÉHO OPATŘENÍ

ochranné opatření **VYLOUČENÉ**

v důsledku nedostatku trestnosti činu, tj. jeho trestnosti vyloučené i zaniklé, s těmito x výjimkami:

- vyloučená Trč: § 29 TrZ + § 226/b TrŘ x § 26 TrZ + § 226/d TrŘ - § 99/1 TrZ – OL obligatorní
- zaniklá Trč: § 34 TrZ + § 223 + § 227 TrŘ x § 99/2 a) TrZ – OL fakultativní

ochranné opatření **ZANIKLÉ** bez ohledu na existující trestnost činu

- upuštění od výkonu OL § 99/7 TrZ + § 352 TrŘ; ZabDet § 100/7 TrZ + § 356 TrŘ; OchrVých § 22/4, § 83 ZSM, od ZabrvěciJMH, ZabrvNH, ZabrvSp upustit nelze
- výkon/vykonané ochranné opatření, Hl. XXI. TrŘ, § 74 a násl. ZSM, zejm. § 82 a násl. (OchrVých)
- smrt odsouzeného

„VAROVÁNÍ“:

Ochranná opatření se na rozdíl od trestů a trestních opatření nepromlčují, nepromíjejí, nezahlazují

DŮVODY ZÁNÍKU OCHRANNÉHO OPATŘENÍ NASTÁVAJÍ **PO** pravomocném ROZHODNUTÍ
o činu soudně trestném (trestném činu, provinění)

ZÁNIK TRESTŮ + OCHRANNÝCH OPATŘENÍ Z POHLEDU VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ZÁSAD TPH

ZÁKONNOST TRESTŮ + OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

ZÁKAZ ANALOGIE + RETROAKTIVITY ZÁKONA K TÍŽI PACHATELE

čl. 39 LPS

§ 12/1 TrZ: Jen trestní zákon ... stanoví trestní sankce, které lze za (trestné činy) uložit

§ 37/1 TrZ: Trestní sankce lze ukládat jen na základě trestního zákona

§ 97/1 TrZ: Ochranná opatření lze ukládat za splnění zákonných podmínek ...

Zákonnost a zákaz analogie představují „DVĚ STRANY JEDNÉ MINCE“

Např.: ... zákonnost a zákaz analogie ...

§ 94/3 – **stavění** běhu promlčecí doby výkonu trestu OS v případě „ukrývání se odsouzeného na území ČR“; cit. ustanovení takový důvod stavění **NEUVÁDÍ**; lze podle analogie „zdržování se v cizině“ (důvod v TrZ **uvedený**) i ukrývání se v ČR uznat jako důvod stavění, tedy jako důvod **prodloužení** běhu promlčecí doby?

Vzhledem k tomu, že jde o **analogii k tíži** odsouzeného, **NELZE** ... [dále srov. § 94/4 písm. a) přerušení běhu promlčecí doby: § 321/3 TrŘ, nařízení soudu k dodání odsouzeného do výkonu trestu OS]

Např.: ... zákaz retroaktivity ...

zákonné podmínky promlčení výkonu trestu, zahlázení odsouzení se posuzují **vždy podle zákona platného v době jejich posuzování**, neboť **nespadají pod pojem TRESTNOSTI** (§ 2/1, § 3/1 TrZ), jako takové se mu vymykají a tím i zásadě zákazu retroaktivity k tíži ...

naproti tomu zákonné podmínky promlčení trestnosti činu do pojmu TRESTNOSTI **spadají** a zákazem retroaktivity k tíži se řídí ...

PERSONALITA TRESTŮ + OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

§ 39/1, 7 TrZ: ... přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele

§ 94 TrZ: ... podstata důvodů stavění a přerušení promlčecí doby výkonu trestu se výrazně pojí s osobou pachatele (odsouzeného) ...

Např.: ...odsouzený se zdržoval v cizině...

§ 105 TrZ: ... důvody zahlazení odsouzení se rovněž výrazně váží na osobou pachatele (odsouzeného) ...

Např.: ...odsouzený prokázal po výkonu nebo prominutí trestu anebo promlčení jeho výkonu svým velmi dobrým chováním, že se napravil,...

§ 96/1TrZ: ...ochranné opatření nelze uložit, není-li přiměřené ... i osobě pachatele a jeho poměrům ...

*ŽÁDNÝ TRESTNÝ ČIN BEZ ZÁKONNÉHO TRESTU (NEODVRATNOST
TRESTU z hlediska jeho výkonu)*

§ 94 TrZ: ...promlčení výkonu trestu ...

*u běžné kriminality se neodvratnost výkonu trestu musí limitovat
promlčením jeho výkonu, má-li být trestání *spravedlivé* ...*

PROMLČITELNOST trestných činů a výkonu trestů za ně ...

§ 95 TrZ: ...vyloučení z promlčení výkonu trestu ...

*u výjimečné kriminality (§ 35 TrZ, hl. XIII. zvl. Č. TrZ) se neodvratnost
výkonu trestu *nesmí* limitovat promlčením jeho výkonu, má-li být
trestání *spravedlivé* ...*

NEPROMLČITELNOST trestných činů a výkonu trestů za ně ...

ZÁNİK OCHRANNÝCH OPATŘENÍ + ZÁKLADNÍ ZÁSADY TRESTNÍHO PRÁVA

- smrt odsouzeného, výkon ochranného opatření, upuštění od jeho výkonu ... jako důvody zániku těchto opatření ... mají přímou vazbu na tyto základní zásady ukládání trestních sankcí:

- *Z. zákonnosti*
- *Z. zákazu analogie k tíži pachatele*
- *Z. personality*
- *Z. účelnosti*
- *Z. přiměřenosti*

ZAHLAZENÍ ODSOUZENÍ + FUNKCE TRESTNÍHO PRÁVA

§ 105 TrZ: zahlazení odsouzení *ex decreto*

podstata zahlazení odsouzení jako důvodu zániku práva státu na výkon trestu má přímou vazbu na tyto funkce trestního práva:

- *f. ochrannou* (§ 105/3 může soud s přihlédnutím k zájmům chráněným trestním zákonem zahladit odsouzení ...)
- *f. preventivní* (§ 105/1 vedl-li odsouzený po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život ...)